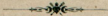

مجموعہ احوالِ خیر

۱۷ نجی سنہ

جزو، عدد : ۵۷

محرم ۱۳۱۴

تاریخ مطبوعات

غزته ، مبدائی ، ترقیاتی

(مابعد عن جزؤ ۵۵)

(رہنودو) بوغزته تخصیصاتسٹک بودجهیه نه قدر تصرفکارانه بر خدمتی اوله جفتی ادراک ایدیور . و دیور که : « قرال حضرتلری بوندن خیلی تصرف ایده جکدر . زیرا ممالکنده کی وقوعاندن خبردار اولمق و یا خود اطرافه امرلر گوندزمک ایچون ایدیلان مصارفک بر چوغندن غزته نک خدمتی سایه سنده وارسته بولنیه جکدر . زماندن ایدیلان تصرف ایسه بسبتون بشقه ! ! »

رهنودونک شو مطالعہ سنہ بناء اوزمانکی غزته نک هویتنه باقیلورسه (غزته) (ورقه حوادث feuille d'informations) اولمقدن عبارت قالیور . حالبوکه بوگونکی (غزته) اصولیه اوزمانکی غزته اصولی بیننده نه قدر بیوک بر فرق اولدینی ادنا ملاحظه ایله آکلاشیلور . بوگون غزته لر یالکیز اوراقی حوادث دکلدیر .

شمیدیکی غزته نک اصولجه اسکیسیندن الک مهم فرق ممیزی ، اجمال صورتیه وقوعات سیاسیہ قید و درج ایدرک آنلری محاکمه کی بر صورتده مطالعه ایتمسیدر . بوخصوص ایسه رهنودونکده مجهولی ایمش . واقعا کندی بوکی وقوعاته دائر معلوماتی قاردینسالدن طوغریدن طوغریه آلور ، درج ایدردی . فقط آلدینی کی درج ایدردی . آنلری اجمالاً مطالعه ایدرک بر نظر مؤاخذه ایله بالمحاکمه نتایج ضروریہ استدلال ایتمک خاطرینه کله مامش ایدی . بلکه بو قدر اهمیتلی بر فکر

اوزمانه گوره احتمالدن خیلی اوزاق ایدی . ایشته بو وجهله (رهنودو) تفصیلات سیاسی قاریدینالدن آلدیغی کبی درج ونشر ایدر ایدی که ، قاریدینالک خلا فیکرلری ینه ایشک نزمیه وارده جغنی آکلارلر ایدی .

یالکز بر سنه صکره یعنی (۱۶۳۲) ده رهنودونک خاطرینه برشی گلدی . بو تاریخدن بری هر آی قلمی اننه آلهرق خلا فیکراننه قارشو افکار وملاحظاتى مدافعه ایله مقلدلرینی ، قلیز نلرینی تعقیب ایله اوغراشیوردی . چونکه ایتدالری کال تهالکله حسن قبوله مظهریت کورن (غزته) صکره لری مؤسسی علینه شدتلی مؤاخذاته سبب مخص اولمش ایدی . (۱۶۳۱) ک نهایتنده (رهنودو) غزته سنک منتخباتی قراله بر مجموعه صورتنده تقدیم ایتدیگی صروده برده مقدمه ترتیب ایدرک رقیلریله دشمنلرینه شو وجهله جواب ویرمش ایدی :

« سردارلر هر زمان غزته ده یالکز محاربه لره ، محاصره لره دائر معلومات کورمک استیورلر . آوو قاتلرده کندی مسلک لرینه دائر وقوعات طلب ایلیورلر . ارباب دیانت ایسه فلان و فلان قونفسور (گناه چیقاریجی) ک اسمنی کورمک مراقده درلر . سیاسیاتک اسرارندن ذره قدر آکلایمانلر بو بایده ویریلان حوادث ومعلوماتی بیوک حرفلره کورمک استیورلر . هر غزته آلا کندی اسمنی غزته ده کورمک استیور ! حتی اک دکر سز بر خدمتده بولانلر بیله اسملرینک غزته ده مندرج اولمدیغی ایچون قرالک نظر دقته معروض اولمیه جقلرندن طولایی طاریلیورلر . برطاقی ده اسملرینک ذکر اولمیدیغی صروده (افندی) کبی عنوانلره مترافق اولدیغی استیورلر . دقت ایتیورلر که ، بو کبی عنوانلر بو غزته ده یک عامیانه فرض اولمشدرده آنک ایچون ذکر ایدلر ؛ و بو کبی مدحتکارانه عنوانلر هیچ بر کیسه حقنده قولاندیغی ایچون ، هیچ بر کیسه به ده القای حسد ایتاملیدر .) دیدکدن صکره ارباب مطالعه یه خطاب ایله تعقیب کلام ایدیورده دیورکه :

« بونجه صدمه لره قارشو بنی شایان مرحمت کورما مکلگکیز قابل اولورمی ؟ هر هانگی وجهله اولورسه اولسون کندی عمو مک هر صنفته بگنیدرهمیان قلمی معذور کورمز میسکیز ؟ حتی معاصرلرینک خوشنه گیتما مک ملاحظه سیله هدف-

طعن اولمق قورقوسی بر چوق مؤلفین کرامی - کندی زمانلرینک تاریخ و قوعاتی - ضبط و تحریر ایتمکدن منع ایدرسه آرتق برهفته نك، یاخود برگونك و قوعاتی علی الجملة ضبط و قید ایتمکده کی کوچك نه اوله جقدر دوشونلسون ! بوگا زمانك طارلقی ایله برابر ، سزك صبر سزلغیزی ده ضم ایدیگز ، ظن ایدرمکه برهفته ظرفنده اوتهدن بریدن وارد اولان معلوماتی طوبلایوب ، تصحیح ، ترتیب ایتدکن صکره درت ساعت ظرفنده باصدیریلان بر غزته یی اڭ شدتلی مؤاخلر بیله معذور گوررلر . »

بو سوزلرله ره نؤدؤ حقسنر اعتراضلره جواب ویرمک استیور . یوقسه مؤاخله اصولنك علمنده بولنیور . بالعکس حسن نیتله اولورسه راضی اولیور و حل اشکاله چالشیور . باقکیز بو بابده نه سویلیور :

« خیر ! فقط بو اخطار اتمله سزك مؤاخلانکزه سد جکمک استرسیم یا کلیلیم . بونی یایه مام . یایه بیلسیم بیله یا باملی .م . زیرا بوکچی اثر مطالعه سنده . مؤاخله سربستلگی آز بر ذوق دکلدر . حال بوکه اقله ده عرض ایتدیگم وجهله اصل بو غزته نك ایجادینه بو خصوص سبب اولمشدر . بناء علیه خدمتی سزى اکلندیره رک مستفید ایتمکدر . و بناء علیه مؤاخله ایتک حقنك سزه بخش ایتدیگی سربستلکدن تامایله مستفید اولکیز . هر بریکیز کمال جسارتله : (بن اولسیم شونی قالدیریردم ، یاخود بونی دکشدریردم ، یاخود ، بوندن ایوسنی یاپاردم .) دیسون . قبول ایدرم . یالکیز بر شیده آنحق کیمسه یه حق ویرم . اوده تحریری حقیقتده ، زیرا غزته ده مندرج اولان وقوعاتی بن نقلاً یازیورم ، روایت ایدیورم . کندیمه اسناد ایتمیورم که یالان اولوب اولمادیغندن بن مسئؤل اولهیم ! بر اقلیمدن دیگر اقلیمه متعلق اولمق اوزره بر غزته یه علی الجملة بشیوز وقعه درج ایدلمش اولسونده آنلرک ایچنده مخابر لر مزك نظر دقت واطلاعدن حقیقت قورئلسون ، بوتمنی محالدر . !! بوکچی یا کیشلقلاری زمان تصحیح ایدر . فقط هر حالده مندرجات تامایله واقعه مطابق اولمسه بیله ، فلان زمانده فلان وقعه شو وجهله بر قیل و قالی موجب اولمش و بوده محض حقیقت اولمق اوزره تلقی اولنمش اولدیغنی یلک استیان مراقیلرده بولنه جنی ایچون ینه فائده دن خالی دکلدر . »

دیه خارق العاده بر مطالعه دن صکره ، غزته بی دنیاده ایلک دفعه اولمق اوزره
تعریف حقیقیسی ایله تعریف ایدیور؛ و دیورکه :

« غزته ایله تاریخ آره سنده کی فرقی کیمسه نظر دفته آلیور ، تاریخ واقع
اولمش شیلرک حکایه سیدر؛ غزته ایسه بر شیدک وقوعی حقنده دوران ایدن
شیاعتک، قیل وقالک افاده سیدر . تاریخ دائما طوغری بی سویلکه مجبوردر .
غزته یالانی منع ایدرسه خیلی خدمت ایتمش اولور . کندوسنه طوغری اولمق
اوزره ویریلان حوادث کاذبه بی نقل ایتسه بیله یالان سویلماش اولور . یالکز بر
نیت خصوصیه مبنی کندی یالانی کندیسینی آنجق مستحق تحقیر ایده بیلور . »
شوسطرلره دقت ایدلسون ! غزته مؤسسک نه صاحب ذکا اولدینی آکلاشیلور .
ایشته کندوسندن اول – حتی یک چوق زمان اول حوادث ویرمک اصولی
جاری اولدییی حالده (رهنودو) بی اصل غزته موجدی و مؤسسی اولمق اوزره
طانیقلغمزه سبب، مشار الیهک هرکسندن اول بویله محاکمه لی بر صورتده غزته نک
نه دیمک اولدینی تعریف ایتسی ، ایلروده حاصل ایده جگی اهمیتی هرکسندن اول
درک ایتمش اولمسیدر . یوقسه (رهنودو) دن اول (غزته) دگلسه ده، اوراق حوادث
وار ایتمش . فقط نه اولدینی، نه اوله بیله جگی آکلاشیله مدینی ایچون عصرلرجه مدت
عینی حالده قاله رقی ترقی ایده مامش ؛ تاکه (رهنودو) آنک اهمیتنی آکلا یوب ،
و آکلاتوب حقیله تعریف ایدرک برده اولدجه مکمل بر غزته تأسیس ایتدکدن
صکره (مطبوعات عالی) طوغمش و فوق العاده بر جولان ایله ترقی ایتشدیر .
بو جولانه باعث ایسه یالکز باشنه (رهنودو) ایدی . بو بیوک و خارق العاده بر
دهادر . (رهنودو) نظر مزده (جیمس وات) گبی (استیوه سن) گبی بلکه
(نیوتون) گبی (داروین) گبی نام شرف اسماملری تاریخ انسانیته مدار فخر
اولان اعظم حیثیتنده در . – غریبدرکه ، بخارده جیمس واته کانجیه قدر خاصه .
انبساطیه سیله معلوم ایدی، بارود دخی چینیلرده یک اسکی زماندن برو معلوم ایدی؛
فقط هیچ بر استفاده ایدیه مامش دی . چونکه بوگی خواص طبیعیه دن تطبیقات .
فعلیه جه نه گبی نتیجه لر حقیقه بیله جگنی دوشونه بیله جک بر صاحب ذکا هنوز

طوغمامشدی . بالآخره بر ذکینک نظر تدقیق و تجسسینه قارشو برخاصه عجیبه دن عبارت اولان قوه انبساطیه بخار، نه قدر مهم و فوق العاده نتیجه لر ویردی . ایسته بو کشف آنحق اثر دهادر . ره نودق ایسه دهاندن بریدر .

بو (۱۶۳۱) سنه سی ره نودق ایچون بر معارضه متمادیه دوری ایدی . ره نودق او زمانلر ، غزنه سنی تقلید ایدن قلیز نلر و باشنه دعوی آچان بعض طابعلر ایله اوغراشور ایدی . حتی فرانسه ایله همجوار اولوب خصومتده بولان و بناء علیه غزنه نك كندی مملکتلرینه دخولنی منع ایدن حکومتلرک حدودی داخلنده بعض غرضکارلر، ره نودق نك مطبعه عمله سندن بری اولان (میشل پلاژا) نك حرفلرینی طوئدرمغه قدر واردیلر . بو قدر دشمنلرینک هجومنه قوجه غزنه جی باشلی باشنه مقابله ایلدی . و بونجه موانع رقابتکاری به قارشو غزنه نك موفقیتی کوندن کونه آرتمغه باشلادی . حتی (۱۶۳۲) سنه سنده (غزنه) سنك آرتق معدوم اولیه جق بر اثر اولدیغنی کندوسی بیله آکلامش و انسانلر طور دجه باقی قاله جغنی ادعا ایتش ایدی . و دیمش ایدیکه : « اگر یا کلمیورسم زمان ، و خصوصاً بو کبی نشریانك تکثری و مقایسه سی بنم ایچون و نائق مصدقه دن اوله جقدر . »

حقیقت بر سنه صکره غزنه سنك هر درلو عوارضدن قورتلدیغنی یقیناً آکلامش و شو وجهله بیان مطالعه ایتش ایدی :

« غزنه نی ابتدا فرانسه یه نقل ایتدیگم زمانلر هر طرفدن وارد اولان اعتراضاته مجبور بولنه گلدیگم مقابله دن آرتق وارسته بولنیورم . زیرا غزنه نك مظهر اولدیغنی رغبت عمومیه آنی اعتراضاته قارشو مدافعه و حمایه زحمتدن بی قورتابور ... یالکز حکومت اجنبیه یه شونی رجا ایدرمکه غزنه نك مملکتلرینه دخولنه بوش بوشنه مانع اولسونلر . او او یله بر متاعدرکه تجارتی اصلاً منع اوله مامشدر . خصوصاً که سیلک قوتی مانعک مقاومتیله آرتار ، بو سیلک طبیعتی اقتضاسیدر . » دیمش ایدی .

بو جمله غایت مهم و فیلسوفانه بر فکری ، بر بیوک حقیقتی مبیندر .
بواحکامی ، مشارالیه ک هیکنی حامل اولان طاشه حک ایتدیره رک انظار .

عمومیة به عرض ایتشملر و اصابت ایشلر . ذاتاً غزته نك تاريخنه و مطبوعاتك اهميته يك مناسبت آليور .

(غزته) حقسنده كي مطالعاتمه نهايت ويرمدن اول غزته معاملاتك صورت جرياني حقنده بعض معلومات ويرم :

(غزته) اداره خانه سنده طبع اولنور اولماز . گزديريجيلره ويريلور ايدى . كه آنلرده غزته لرى سبتلر ايچنه استيف ايدرك (و بزم مصر بغدايجيلرى كجى سبتى بوينه آصه رق) ايكي عددى بر (صو) يه (تقريباً اون پاره) يه ساتارلردى . دائمي مشتريلرده آروجه كوتوريرلر ايدى . آبونه اصولنه دائر هيج بر ايز كورلمديگندن بو اصولك او زمان هنوز متصور اولمديغنه قانع اولمق لازم كليور . غالباً بر خيلى نمخده صرف اولنيورمش ؛ چونكه گزديريجيلر كوچ ايله هر كسه غزته يتشديره بيلورلرمش . قلبنلر اكسك دگل ايمش . بونلر اكثرياً حرفى حرفه غزته ني استنساخ ايله اكتفا و قناعت ايدرلر ايمش . بعضلريده قباچه تقليد ايتشملر . او زمانلر فوق العاده امتيازلى اولان رهنودق بونلرى تعقيب ايله اوغراشيورمش . حقيله سويانيله جك اولورسه او زمانلر غزته يه مشابه بر شى ايجاد ايتك ايچون هنوز هيج كيمسه بر غيرت جديده بولنمامشدى .

رهنودق غزته سنى بالذات تحرير و ترتيب ايدردى . يالكز بو خصوصده كندوسنه اولادلرى ياردم ايدردى . برى مسكوكات دائر سنده مشاور اولان (تهوفاست Théopaste) ديگر ايكيسيده طيبه طلبه سندن (اسحق Isaac) و (اوزب Eusèbe) ايدى . غزته يه ده بعض ذواتك ياردم ايتديگي مروى ايسده شمديكي ذكر ايتدكلر مزدن و ايدة جكلر مزدن ماعداسى حقيقه ياردم ايتمكن زياته ياردم ايتديگي فرض اولنانلردر . حق بوكه غزته ريشيلونك قاينه سنده (پرژوزف Père Joseph) ك معاوتيله حاضر لنيوردي . حتى پرژوزف ، تاريخ وفاتى اولان (۱۶۳۸) سنه سنه قدر بالخاصه مشغول اوليوري . اون اوچنجى لوني ده بالذات رهنودونك لك صادق رفقاى تحريرندن برى ايدى . بوني رهنودو بالذات روايت ايدور و اون اوچنجى لوني نك وفاتندن صكره ديور ايدى كه : « هر كس بيلور كه متوفى قرال

غزته لرمی یالکڑ مطالعه ایتمکله قانع اولمازدی . بلکه هان دایماً درج ایدمک اوزره
مخطره لر تحریر وارسال ایدردی . »

بو پک طوغریدر . قرالک مورخلرندن (پر غریفه Père griffet) نامنده کی
وقعه نویس ، حقیقت قرالک کندی ایله یازلمش و تصحیح ایدیلرک چیزگیلرله اوقونماز
بر حاله کلمش ایکی جلد محرراتی قاریشدره بولمیشدر . فقط هر خصوصده
غزته نك امور تحریر به سنه ریاست ایدن قاریدینال ریشلیو ایدی . حتی ریاستی
مستبدانه ایدی . غزته نك ترتیبده محتویاتنك بعض یرلرینی طی و اثبات ایچون
لزوم کوردیگی زمان طوغریدن طوغری به مداخله ایدردی . حتی ریشلیونك
بو مداخله سی بالآخره دهنودونك خراب اولسنه وسیله مستقله اولمشدی .

۱۶۳۳ ده غزته نك ۵۴ نجی نومروسی ایکی کره طبع اولمشدی . بو کاده
ریشلیونك مداخله سی سبب اولمشدی . فرانسه یی هان مستقلاً اداره ایدن (ریشلیو)
اوزمانلر اسپانیا ایله محاربه (اوتوز سنه محاربه سی) ایتمکله قرار ویرمش ایدی .
حالبوکه خاندان حکمداریدن هیچ بر کیسه نك اسپانیا ایله آفاقه میدان ویرمامک
و کندی فکر و رأی مستقلنه کیسه یی معترض ، هیچ بر رأیی معارض کورمک
استیموردی . علی الخصوص داخل مملکتده سکوتی محافظه ایتمک استیموردی .
حال بویله ایکن ، ایرتسی گونی (غزته نك انتشار ایستدیگی گون ایتمش) ریشلیو
فرصتدن استفاده ایدرک غزته وساطتیه قرالک آغزندن بعض امرلر و معلومات
درج ایستیرمک نیتنده بولنیور ایتمش . بو خصوص ایچونده کندی مصلحتگذاری
(لابه لوماسل L'abbé Lemasle) ی توظیف ایتمش . حالبوکه بو بریکی ریشلیونك
درج ایستیرمک ایستدیگی ورقه مهمه یی تا اقشام اوستی کتورمش ایدی ، اوزمان
ایسه غزته چوقدن طبع اولمش و بر خیلی نسخهلریده انتشار ایتمشدی . اقشام
اوزری غزته اداره خانه سنه کلان (لابه لوماسل) یگرمی سکر سطرذن عبارت
اولان (بند مخصوص) ی درحال درج و طبع ایستیرمسنی امر ایتمش ایدی .
بو بند حقیقتده ریشلیو طرفندن یازلمش و فقط قرالک آغزندن سویلنلمش ایدی که
قرال :

« اگر قرالچه حرکت واقعه سنده دوام ایدم جک اولورسه آنی رد واطلاقده تردد ایتیمه جگنی و شریک تمهتی اولان (دوق دورله آن) وارث حکمداری اولمغه لایق و شایان اولماق اوزره تشهر ایدیله جگنی (اون دردنجی لونی هنوز طوغماش ایش !!) و قرالچه ایله دوق دورله آنه طرفدار اولان قاتولیک کبارینه قارشو لوتریانیزی آچیقدن آچیغه حمایه ایدم جگنی، الخ » بیلدیریوردی .

ریشلیونک امری پک کچ گلمش ایدی . غزته ایسه چوقدن باصیلوب طاغلمشدی .

بیچاره (رهنودو) مناسبت آله میه جغنی بوش بوشنه نظر دقتلرینه عرض ایتدی . فقط فائده بخش اولدی . اطاعت لازم گلیوردی . درج ایدلمسی قاردینال طرفندن قطعاً امر اولسان (بند) یکر می سکر سطرلق اولدیغندن (اووقت غزته ذاتاً درت ییراقدن عبارت و ییراقلری ده پک کوچک اولدینی ایچون بو بند خیلی یر طوته جق ایدی !) ناچار اولجه طبع ایتدیرلمش اولان غزته نك مختلف یرلرندن یکر می سکر سطر طرح ایدرک (بند) مذکور ی غزته یه صیقشد . یردی . بویله جه ترتیب اولسان یکنی غزته نسخه سی یگیدن نشر اولنر ق ؛ اسکی نسخه لری (لایه لوماسل) طوبالاندیرمشدی که ، آنلرده ذاتاً معیندار برشی یوق ایدی .

زواللی (رهنودو) کشفیات مهمدن بری اولان شو کشفی ایله معاصر لرینک همان کافه سنک حسد و غرضی جلب ایتمشدی . شو وقعه ایسه بالآخره پریشانیء حالی موجب اولدی . زیرا ریشلیونک و قرالک و فائسندن صکره (رهنودو) ی یالکز بولان پارس دارالفنونی علماسی - که اوتهدن برو رهنودو ایله آچیقدن آچیغه مجادله ایتمکن چکناماش و اوصانماش لر ایدی ؛ - بو وقعه یی یگانه وسیله عد ایدرک : « متوفی قراله ، لوتریانیزی حمایه ایتک کبی اسناداتده بولندیغنی و دوق دورلاندن شهیدلرک تشبثات جنایتکارانه مأمول ایتدیگنی و برده قرالچه نك مستحق اوله جق قدر مناسبتسزلکلرده بولندیغنی ادعا ایله آنلری خلق نظرنده اتهام ایتدیگندن طولانی » کندیسنی مسئول طوتمشیلر و دلیل اولمق اوزرده معهود غزته نسخه سی آراشدیروب میدانه چیقارمشلر ایدی .

ره نودوق افتارلره، حقارتلره اوغرامش بر ناموسلی آدم گبی اولانجه قوت وجدانیله کندوسنی مدافعه ایتدی . « معهود بندك متوفی قاردینال طرفدن ترتیب ایدلمش اولدیغنی و کندیسنگ مجبوراً آنی درج ایتدیگنی و بونك ایچونده ایکنجی دفعه اوله رق غزته نی ترتیب ایدرك تکرار طبع ایتدیردیگنی و بو بایده ایسه کندوسنگ آنجق غزته سی اوقویانلر قدر مسئول اوله جغنی و کندی یرینه بر پاپاس یاخود بر نورین دخی اولسه، عینی وجهله حرکت ایتمگه مجبور بولنه جغنی « مقام مدافعه ده عرض ایتدی . فقط نافله اولدی ؛ هیچ بر سوزی کندیسنی مسئولیتدن قورتارمادی . و (۹ کانون اول ۱۶۴۳) ده پارس (پرهوو prévôt) سی (او زمان پارس محکمه سی حاکمی !) بر اعلام ایله فی مابعد کندوسنی اجرای طبابت ایتمکدن . فقرانی قونسولتو ایتمکدن و غزته اداره خانه سنده اجتماع ایتکدن منع ایتدی . بو حکم بچاره ره نودوقك آثار جمیله انسانیت پرورانه سنگ اضمحلالی ایدی . حالبوکه تأسیسات خیرخواهانه سنگ ثمراتی کوندن گونه زیاده لشور ایدی . یالکز غزته یشادی ؛ آکا طوقوندیله . زیراً فوق العاده بر احتیاجه قارشو اولان اهالی هر جمعه ایرتسی غزته جیلرک اوگنی کسردی . اوقدر غزته یه احتیاج آشکار ایدی .

فقط بالآخره غزته ده مؤسسی علینه بر منبع رقابت کسبله رك الی نهایه اوزلمسی موجب اولدی . (۶ کانون ثانی ۱۶۴۹) ره نودوق قرال و اطرافی ایله برلکده (سن ژرمن Saint - germin) ه گیتمگه مجبور اولمش و اوقتلر ریاست امورده بولنان قاردینال (مازارن Mazarin) ک امر رسمی ایله اوراده بر مطبعه تأسیس ایتمش ایدی که ، قرالجه (آن دوتریش Anne d'Autriche) ک امرلرینی و قاردینالک رایلرینی اهالی یه بیلدیرمک مقصدینه مبنی ایدی . بو بایده واقع اولان مصارفی تماماً ره نودوق تأدیه ایتمش اولدینی حالده اصلاً پاره سی آلمغه موفق اوله مادی .

فضله اوله رق (سن ژرمن) ده بولندینی مدتجه - بر چوق حوادث جویانك آرزولرینه خدمت ایتک املیه ره نودوقك نصایحنه ، تشویقانه بناء اوغللری یگی بر غزته ده تأسیس ایتمشلر ایدی (Le courrier français فرانسز خبری) که

كانون تائينك بشندن نيسانك يديسسه قدر دوام ايتمش واون ايكي نسخه وجوده
گتورلمش ایدی . سرای خلقی پارسه عودت ایدنجه ره نودوقنك اوغللریده تعطیل
نشریات ایتشلر ایدی . فقط بو غزته دن ایجه پاره قزانان طابع ینه (مخبری)
نشر ایتمکده مداوم اولمق و بو وجهله اولاً تأسس ایدن غزته یهده بر رقابت آحق
استیوردی . ره نودوق کندوسسه اولجه بافرمان حکمداری ویرلمش و عهدده سنده
تأیید ایدلمش اولان امتیازاته طیانهرق بو طابعك علیهنده اوزون اوزادی یه اقامه .
دعوی ایتدی ایسهده او زمان مسند وکالته بولسان (سه گیه Séguier) نك
آلدرمامسی بر حسن نتیجه ویرمدی .

ره نودوق گبی بر صاحب دهانك بو وجهله انحصار نشریات دعواسنه قیامی (یعنی
بشقه غزته احداثه راضی اولمامسی !) هر کسی حیرتهده براقه بیلور . فقط غزته یی
ابتدا تأسس ایتدیگی ایچون او قدر کندی مالی بیلور ایدی که بر تقلید ، یعنی آنك
گبی بر دیگر غزته تأسسی کندوسسه ، قلیزنك قدر متشبثی مسئول ایده جك بر
حقسزلق کورینوردی . ذاتاً او زمانلردهده هیچ بر جدی غزته تأسس اولنماش
ایدی دیمشك . یالکڑ بو بابه کی تشبثات واقعه آنحق طابعلرک استفاده حرصیه
غزته یی اولدیغی گبی استنساخ ایتلرندن عبارت بر قلیزنك ایدی .

هر جمعه ایرتسی موقع انتشاره چیقان غزته سندن ماعدا ره نودوق (حوادث
فوق العاده) عنوانی آلتنده خصوصی بر صورتله اشارت و نقله شایان گوردیگی
وقوعات مهمه یی غزته سنك منتخبات قسمندن طوبیلایهرق ، هر سسه آروجه نشر
ایدردی . علی الخصوص بو انتخاباتی طابعلر عیناً آلهرق قلیزنلق ایدرلردی .
(۱۶۴۹) سنه سندن ابتداء بو قلیزنلر بر خیلی یول آلدیلر ؛ فقط (۱۶۵۰) دن
صکره حد و حسابی ده کچدی . ذاتاً غزته اداره خانه سنك موزعلری قلیزنلرله
متفق ایدیلر .

ره نودوق شکایت ایدیورده دیورکه :

” بنم یازدقلمی ، عینی صحیفه لرله ، عینی رقلرله ، عینی امضالرله تقلید ایدیورلر ؛
ناکه بو آلقچه قلیزنلرکریله کندی اثرلرینك بنم اولدیغنه هر کسی اقتناع ایده بیلسونلر .

دهاسی وار !! اهالی به (حوادث فوق العاده) نامیده بر منتخبات یابدیغ و قنده
آنره بر (صو) به ویریورم که، آنلر بر ثلث فضله فی ایله صاتیورلر . ایشته
بویله جه اداره خانه اول امرده اهالی به غزته ویرمکدن امتناع ایدیور . تاکه مطلقا غزته
آنلرک (یعنی موزعلرک !) آنندن کچسون . فقط بو موزعلرک نانکورلکی
او درجه ده که، برنجی کونی فنا بر صورتده قلیزنجی سینه تقلید ایده جک قدر آنجق
غزته صاتون آلیورلر . بناء علیه بش آلتی مطبعه جینک اشترایکله برنجی کونی
موزعلرک الده ایستکلری غزته لری تقلید ایدوب بر ایکی ساعت ظرفنده بر چوق
غزته میدان چیقاریورلر . و بو موزعلر غزته صاتون آلتی ایچون اوزمانی بکلوریورلر .
یوق بهاسنه آلوب او وجهله صاتیورلر ؛ ضرر وزیانی اداره خانه به براقه رق کاری
کندیله رینه حصر ایدیورلر . »

اهالی بونی حسابنه موافق بولوردی . یالکز ره نو دوق حق صریحندن، کارندن
محروم قالیوردی . (غزته لرک بو وجهله دها اوجوز دوشدیگنی اهالی به آچیقندن
آچیغه موزعلر آکلاتیورلردی . تاکه غزته نسیخلرینی باصدیرمقده دوام ایده .
بیلسونلر .) ایشته بونک ایچون ره نو دوق آجی آجی شکایت ایدردی .

« خیلی موجب حیرت برشیدرکه بو ارباب خیر (قلیزنلر !) بنم مالله سر بستیجه
تصرف ایتمک ایچون غزته بی تأسیسمدن یگر می سینه صکره دوشونه بیلسونلر .
حتی دشمن مملکتندن واصل اولان مکتوبلرک مصارفی عجبا یگر می سینه اولکندن
شمعدی دها آرمیدر . هر شیدک فیثاتی ترقی ایتدی؛ فقط بونه در؟ چوق برشیدر .
و بن غزته لرک فیثاتی بونک ایچون آرتدیردنی ؟ » دیور .

بونجه مجادله لره، آردی آره سی کسلیمان بونجه حیله کارلقلره قارشو بستیون
اوزولیور ؛ منفعل اولیور . مقتضای وقوعات اوله رق بو یولده هرکس، هرشی -
اختیار وعلیل اولمش اولان یچاره غزته جینک علیهنه دونه جک ایش ؛ ره نو دوق
ایسه دائما تنک اوزرنده واک کوزل کونلرنده اولدینی کبی جوابه حاضر بولنیوردی .
(ایکی فروند Deux Frondes) ک اتحادی عقیننده باش وکیل بولسان (مازارن
Mazarin) نفی ایدلمش ایدی ؛ (۶ شباط ۱۶۵۱) و (سه کیه Séguier) که هم

پارلمنتونك همده دارالفنون طبینك سودیگی بر آدم ایدی - شورایه رئیس اولمش
(۳ نیسان ۱۶۵۱) یگر می سنه دنبری رهنودق سنه ده سكر یوز لیرالق (۱) بر معاش
ایله - فقرای خستكانك عمومی قومیسری - عنوانیله قایرلش ایدی. رهنودقونك
بو بیللغنی كسیدیلر . رهنودقو كه بیچاره لری، خسته لری متسلی ایتمك ایچون كندی
کیسه سنندن چوق صرف ایتمش ایدی . فضله اوله رق یكی گلان (سه گیه)
اطراف شهرلردن وارد اولان و (ریشلیو) زماننده غزته نك قسم کلیسنی تشكیل
ایدن مختلف حوادث رسمیه ایله هر درلو مناسباتی منع ایتمدی . الحاصل
دستگیرسز، مددسز قالان رهنودق سرای خلقیله (سن ژرمن) سفرنده واقع
اولوبده هنوز تأدیه ایدیلان مصارفك اولسون تأدیه ایدلسنی استرحام ایتمدیگی زمانده
ایستقامزلكه كلیدیلر . دیگله مدیلر .

رهنودق ، کندیسنه اعطای حوادث ومعلومات ایدن آدملره بورجلو قالماق
ایچون آنلره باد هوا غزته وریر اولدی . فقط هر طرفدن وارد اولان بوهجوملره
وهر درلو مناسبات دن منع ایدلسنه قارشو اوده خدمت فخریه نی قالدیرمقله مقابله
ایتمدی . اوزمان هر کس شکایت ایتمدی . فقط اصلا فتور کتورمدی . خوف
ایتمدی . و (پك اختیار ومفلوج) اولدینی حالده دخی مناسبات واقعه سننده ناموسکارانه
طاورانه بیلك و نشریاتنده دوام ایتمك ایچون تزید غیرت ایتمدی .

سفالت گلدی یتشددی . بتون بوزختلره برده عالمه زحمتی انضمام ایتمدی .
کندیسندن پك گنج برقادینله اولمش اولان (رهنودق) قاریسندن آیرلمغه مجبور
اولدی . دشمنلری ایسه بو حالی دیلدرده داستان ایتمیدیلر .

حالبوکه بویله بر فلاکت ایچنده دخی هر زمانکنندن زیاده کندیسنك حمیت تلی
اهتراز ایدیوردی . (قونده Condé) دشمن طرفته هنوز چکمش ایدی . (۱۶۵۲) ده
اسپانیا ایله متفق اولان برانگیلز اردوسی - انگلیزلرك عادتلری وجهله - اعلان
حرب ایتمکسزین (دهسترد d'Estrades) ه هجوم ایتمش ایدی . تسلیمه مجبور اولوب
(Dunkerque) شهرینی ترك ایتمش ایدی. رهنودق بو شهر مهمك دشمنه چکسنی

تأسفله نقل ایدیور . و کندی غزته سنی مطالعه ایدنلری وقوعات جاریه دن دائماً خبردار اتمک مجبور اولدیغندن بحثله شو وجهله بیان تأسف ایدیور :

دشمنلر بزم مجادلات دائمی نه قدر گولج بولورلر . اولکی محاربه لرده بزم مظفریمزه قارشو قزاندقلری محجوبیتی تلافی اتمک ایچون بو محاربات داخله آنلره — بشقه درلو بوله میه جقلری — بر فرصت ویریور . « دیدیکدن صکره حیثی بر و ظنرور طوریه شورش داخلیدن طولانی تأسفله ایدیور .

قرال عالمه سنی منسوب اولان برنسارک (Conde) بیله ، دشمن اردوسنه کچدکلی بر زمانده ، محبت وطنیه نظر دور بیننه پرده اولیورده آرتق هیچ برشی کورمیور . هیچ بر وجهله اسپانیوللرک موفقیتنه امکان تصور ایده میور . و دیورکه : « درت سنده آتجق — و قتیله کندیلمدن آلدیمز برلرک — بر قسمی آله بیلدیلر . فقط اوایله زمان ، یاره و آدم غائب ایدلریکه ، غائب ایتمش اولدقلرینی ابو صاتون آلدیلر . و ذاتاً آنلرک الی الابد فرانسه دن طرد و تنکیل ایدیلر جگنی و فوق العاده بر محبت ایله سودیکی فرانسه نك نتیجه ده مظفر اوله جغنی کورریور و اقلدن خبر ویریور .

هرنه قدر تماماً بر طرفی مفلوج ایسه ده دائماً تنک اوستنده بولنیور ، و اغورلرنده وجودینی ، مالی افنا ایدوبده حسد و کین و افترا قزاندینی فقر الری دائماً دوشنیور . و آنلردن بحث ایتدیگی صروده : « نیسانک اون سکزنده قرایچه خسته خانه یه کیده رک خسته لر حقنده نه یابه بیله جگنی صورنجه ، بر خسته خانه تأسیس ایتدیرمسنی سولشار . و قرایچه ده بو خصوصی تکرار خاطرینه گتورملرینی آرزو ایتمش . « دهرک ینسه خیرخواهانه تأسیساته دأر حوادث ایله مشغول بولنیور . صوگ کونلرینه قدر غزته سنی بالذات تحریر و ترتیب ایدیور . و دائماً حقیقی سولک قیدنده بولندیغندن (۲۳ تشرین اول) تاریخنده غزته سنده شویله سولنیور : « مناسباً زیده سیله طوغری اولدیغندن و کچنکی محاربه ده دأر بعض خصوصات درج ایدیلر مامش بولندیغندن بو دفعه الخ »

بوندن ایکی کون صکره ، یعنی ۲۵ تشرین اول ۱۶۵۳ تاریخنده یگدن بر نزول اصابت ایدرک فجته وفات ایتمش و (سن ژرمن) ه دفن اولمش ایدی .

تشرین اولك برنجی گونی كندی تأسیس ایتدیگی (غزته) مؤسسنگ وفاتی شو صورتله اعلان ایدیوردی :

« بچن آيك یگر می بشجی گونی خسته لنگك اون بشجی آینده قرال حضر تارینگ وقعه نویسی، مشاوری و طبیبی (تہ نوفرست رهنودو) یتش یاشنده اولدینی حالده وفات ایتدی . کندوسی اخلافه تقدیم اولمغه زیاده سیله شایاندر . اخلاف کندوسندن - بو تاریخ یومیده (غزته) ذکر ایتدیگی - بیوک آدمیری اوگر نه جکدر . کندوسنگ اسمی ایسه مسکوت غنه قالمایدر . خصوصاکه ذاتاً علم وکال فوق العاده سی ایله اللی سنهدن برو اجرا ایتکده بولندینی طبابت ده کوستردیگی اقتدار، کندوسی اخلافی نظرندہ کیزله میه جکی کبی، ذکاتونک آثار انسانیت پرورانه سی اوقدر معصومانه ایدیکه آنلری منفعت و سعادت عمومیه به حصر ایتدیگی حالده مقابلنده آنجق خدمتکارلق شرفی ایله قناعت ایلدیگی دشمنلری عنندنه بیله حاز تصدیقدر . »

(غزته) بولسان حرمت ایله (رهنودو) کبی دنیا نك اڭ بیوک کاشفاری صرهنده یر طوتان بر ذاتک غیوبت ابدیه سی اعلان ایتدیگی حالده ، صاغلغنده (رهنودو) به بر خیلی افتراق ایتکدن چکغیان (گی پاتن Guy Patin) صوڭ دفعه اولق اوزره متوفی بیرهده تحقیر ایدیور و دیوردیکه :

« اختیار (رهنودو) بچن آی بوراده - بر رسام کبی زوکورت اولدینی حالده - وفات ایتدی . » - هیچ دوشونمئوردی که بو حقاتر اخلاف نظرندہ (متوفای مشار الیه حقنده) اڭ بیوک مدیحهلر کبی صرهنه کچه جکدر .

ایشته ایلک غزته جی بویله خیر خواه بر آدم ایدی . وفاتندن صکره اوغللری غزته بی طبع ایتدیر مکده دوام ایتدیلر . بالآخره غزته رهنودونک اوغلی (نوزبه) و صکرده آنک اوغلی، یعنی رهنودونک طورونی و بو فاملیانک صوڭ اولادی اولان و متشرقینک اشهرلرندن و آقاده می اعضاسندن بولنان (رهنودو) نك الله کجدی . (۱۷۶۲) ده (فرانسه غزته سی Gazette de France) اسمنی آلدی .

وهر نه قدر تاریخ تأسسندن بری حکومتك رسمی غزتهسی ایدیسدهده بو اسمی
آلدقدنصکړه امر رسمی ایله حکومتك رسمی غزتهسی اولدی .

۱۷۶۱ آغستوسسنده اون بشیپی لوی ، غزتهنك خارجیه نظارتی ، دائرةسنة
عائد اولسنی واوراده اداره اولسنی امرایدنجه، ادارهسی خارجیه انتقال ایتشدی .
انقلاب کیر زماننده اورادن تکرار چیقهرق (۱۷۹۱) ده ونهایت (۱۷۹۲) ده
عمومك دائرة تعلقنه کیردی . الیوم بو عنوانله نشر اولمقدهدر .

مترجمی :

رضا توفیق

محرری :

ژیل دولاتورهت

